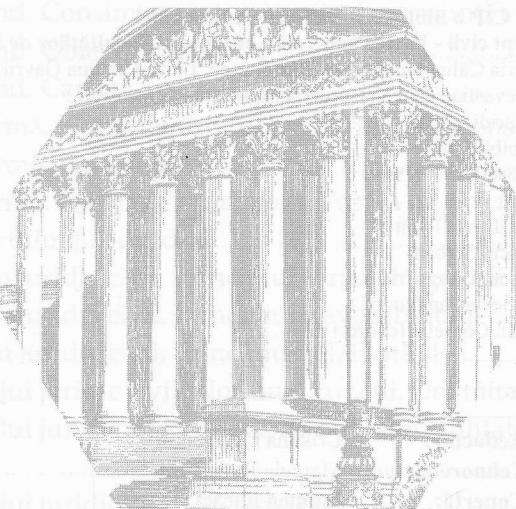

Irina-Olivia Călinescu • Sevastian Cercel • Șerban Diaconescu**CAPITOLUL I. FIȘE****Fișa nr. 1. Fișă de drept civil****Fișa nr. 2.****Luiza-Cristina Gavrilescu • George-Alexandru Ilie****Raluca-Ştefania Lazăr • Oana-Andreea Motica****Cornelia Munteanu • Cristian Paziuc**

FIŞE DE DREPT CIVIL

PARTEA GENERALĂ

**CAPITOLUL IV. PRESCRIPȚII
TERMENELE DE PRESCRIPIȚIE****Fișa nr. 24. Termenele de prescripție****Fișa nr. 25. Prescrisarea de prescripție****Fișa nr. 26. Termenele de prescripție****Universul Juridic****București****- 2018 -**

CAPITOLUL I. APLICAREA ÎN TIMP ȘI SPAȚIU A LEGII CIVILE	7
Fișa nr. 1. Aplicarea în timp și spațiu a legii civile	8
Fișa nr. 2. Aplicarea în timp a Codului civil din 2009	21
CAPITOLUL II. RAPORTUL JURIDIC CIVIL.....	30
Fișa nr. 3. Noțiune. Caractere. Structură	40
Fișa nr. 4. Izvoare.....	47
Fișa nr. 5. Subiecte	58
Fișa nr. 6. Conținut	73
Fișa nr. 7. Obiect.....	98
CAPITOLUL III. ACTUL JURIDIC CIVIL.....	120
Fișa nr. 8. Noțiune. Clasificare	140
Fișa nr. 9. Condiții de fond. Capacitatea	162
Fișa nr. 10. Condiții de fond. Consumămantul	166
Fișa nr. 11. Condiții de fond. Consumămantul. Viciile de consumămant.....	176
Fișa nr. 12. Condiții de fond. Obiectul.....	225
Fișa nr. 13. Condiții de fond. Cauza.....	234
Fișa nr. 14. Condiții de formă. Noțiuni introductive. Prințipiu consensualismului.....	240
Fișa nr. 15. Condiții de formă. Publicitatea	250
Fișa nr. 16. Condiții de formă. Forma <i>ad validitatem</i> . Forma <i>ad probationem</i>	269
Fișa nr. 17. Modalitățile actului juridic civil.....	281
Fișa nr. 18. Efectele actului juridic civil. Prințipiu forței obligatorii	292
Fișa nr. 19. Efectele actului juridic civil. Prințipiu irevocabilității	305
Fișa nr. 20. Efectele actului juridic civil. Prințipiu relativității	315
Fișa nr. 21. Nulitatea actului juridic civil. Noțiune. Funcții. Delimitare. Clasificare	325
Fișa nr. 22. Nulitatea actului juridic civil. Cauze de nulitate. Nulitatea absolută. Nulitatea relativă	335
Fișa nr. 23. Nulitatea actului juridic civil. Efectele nulității	345
CAPITOLUL IV. PRESCRIPTIA EXTINCTIVĂ, DECĂDEREA ȘI CALCULUL TERMENELOR	353
Fișa nr. 24. Dispoziții generale. Efect. Prințipii prescripției extintive	367
Fișa nr. 25. Domeniul prescripției extintive	389
Fișa nr. 26. Termenele de prescripție extintivă	394

Fișa nr. 27. Cursul prescripției extictive. Început. Suspendare	404
Fișa nr. 28. Cursul prescripției extictive. Întrerupere	418
Fișa nr. 29. Cursul prescripției extictive. Repunerea în termen	438
Fișa nr. 30. Cursul prescripției extictive. Calculul termenelor	442
Fișa nr. 31. Decăderea	450
REZOLVĂRI SPÈTE.....	457

BIBLIOGRAFIE.....	467
--------------------------	------------

APLICAREA ÎN TIMP ȘI SPAȚIU A LEGII CIVILE**APLICAREA ÎN TIMP ȘI SPAȚIU A LEGII CIVILE**

Legea civilă
nu poate încălca principiul
neretroactivității.

Conflictul de legi în
timp poate fi soluționat
de legiuitor prin norme
tranzitorii, care trebuie
să respecte principiul
neretroactivității.

În lipsă de norme tranzitorii se aplică principiul aplicării imediate a legii noi sau principiul supraviețuirii legii vechi.

APLICAREA ÎN TIMP A CODULUI CIVIL DIN 2009

Noul Cod civil se aplică
situațiilor juridice născute după
intrarea sa în vigoare.

În cazul situațiilor juridice în
desfășurare la intrarea în vigoare a
Codului civil, legea veche, în
principiu, supraviețuiește în cazul
situațiilor subiective.

În cazul situațiilor juridice în
desfășurare la intrarea în vigoare a
Codului civil, legea nouă, în
principiu, este aplicabilă în cazul
situațiilor obiective.

PARTEA SCHEMATICĂ

A. APPLICAREA ÎN TIMP A LEGII CIVILE

Art. 6. Aplicarea în timp a legii civile. (1) Legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă.

(2) Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.

(3) Actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse dispozițiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit dispozițiilor legii noi.

Sediul materiei

(4) Prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

(5) Dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.

(6) Dispozițiile legii noi sunt de asemenea aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi.

Legislație conexă

- ▶ Art. 15 alin. (2) din Constituție: „Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”.
- ▶ Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a noului Cod civil, în special art. 3, art. 4, art. 5, art. 13, art. 16, art. 18, art. 27, art. 47, art. 68, art. 69, art. 76, art. 91, art. 102, art. 103, art. 104, art. 117, art. 118, art. 201, art. 207.

Art. 6 C. civ. cuprinde un set de norme destinate determinării legii aplicabile situațiilor juridice născute după intrarea în vigoare a noului Cod civil. Pentru situațiile juridice anterioare sau în curs de executare la momentul intrării în vigoare a noului Cod civil sunt incidente normele tranzitorii cuprinse în Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a noului Cod civil. Succesiunea în timp a normelor juridice care au același domeniu de reglementare (proprietate, contracte, căsătorie etc.) poate să creeze conflicte de legi (norme) în timp sau conflicte de legi intertemporale. Problema centrală a acestor conflicte este aceea de a determina dacă o anumită situație juridică este reglementată de legea (norma) veche sau de legea (norma) nouă.

Art. 6 C. civ., care reglementează la nivel de principiu problema „aplicării în timp a legii civile”, utilizează conceptul de „situație juridică” la alin. (5), privitor la aplicarea legii pentru viitor, precum și la alin. (6), privitor la aplicarea imediată a legii noi în cazul unor situații juridice legale, textele făcând expres referire la „situații juridice născute anterior intrării în vigoare”, „situații juridice născute după intrarea în vigoare” și „situații juridice care subzistă după intrarea în vigoare”. În consecință, se poate susține că legiuitorul român a optat pentru utilizarea conceptului de „situație juridică” la soluționarea conflictelor de norme în timp, instrument care este specific teoriei aplicării imediate a legii noi.

Prin noțiunea de „situație juridică”, în contextul analizei succesiunilor de norme juridice în timp, înțelegem în primul rând raporturile juridice, de exemplu, un contract (formare, efecte, încetare), o faptă ilicită. Însă noțiunea de „situație juridică” tinde să fie un concept mai larg, care face referire și la situațiile/stările care caracterizează un subiect de drept, cum ar fi, spre exemplu, în cazul persoanei fizice, starea de căsătorit/necăsătorit, cu filiația stabilită din căsătorie sau nu, ori în cazul persoanelor juridice, a fi de interes public sau nu, iar în cazul bunurilor, a fi sau nu în circuitul civil.

Ierarhia regulilor aplicabile succesiunii legilor (normelor) în timp

I. Prioritatea normei tranzitorii. Datorită faptului că asemenea conflicte pot genera situații complexe, care dacă nu sunt rezolvate unitar pot crea inechități grave, legiuitorul intervine adeseori prin norme tranzitorii, care delimitizează domeniul temporal de acțiune al legilor (normelor) aflate în conflict, indicând dacă o anumită situație juridică este reglementată de legea veche ori de legea nouă sau, dacă este cazul, în ce măsură este reglementată de una sau de alta dintre legile aflate în conflict. În aceste situații, norma tranzitorie înălțătură aplicarea dispozițiilor art. 6 C. civ.

Așa, de exemplu, art. 11 din Legea dării în plată nr. 77/2016 a prevăzut aplicarea legii și contractelor în curs de executare la data intrării în vigoare, contrar normei cuprinse la art. 6 alin. (2) C. civ. Pentru intrarea în vigoare a noului Cod civil, prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Codului civil, au fost stabilite o serie de norme tranzitorii prin care a fost delimitat câmpul de aplicare al reglementării anterioare, respectiv câmpul de aplicare al noului Cod civil, cu privire la diverse situații juridice al căror efect se produc sau subzistă și după intrarea în vigoare a noii reglementări.

Prin intermediul normelor tranzitorii legiuitorul nu poate, în nicio situație, să încalce principiul constituțional al neretroactivității legii civile.

II. Pentru situațiile în care nu sunt aplicabile norme tranzitorii, problema conflictului de legi în timp este tratată în noul Cod civil la art. 6, din dispozițiile legale rezultând următoarele principii:

1. Principiul neretroactivității legii. Alin. (1) al acestui articol este corespondentul dispozițiilor art. 1 C. civ. 1864 și prevede că legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare, fără a avea putere retroactivă. Norma analizată reprezintă consacratia legislativă a unui vechi principiu de drept, acela că legea nu dispune pentru trecut, în prezent, în dreptul român, acest principiu având o valoare constituțională [art. 15 alin. (2) din Constituția României].

Schemă: principiul neretroactivității

Situații juridice epuizate/încheiate (am dezbatut succesiunea)

Drepturile dobândite anterior

Nu pot fi modificate

← Normă veche

Normă nouă →

Exemplu: dobândire proprietate – dacă o operațiune juridică este realizată sub imperiul unei anumite legi, cum este, de exemplu, cazul dobândirii unui drept de proprietate printr-un contract de vânzare executat integral anterior intrării în vigoare a normei noi, dobândirea dreptului sau executarea contractului nu mai poate fi afectată de cerințe care ar fi instituite printr-o lege ulterioară, acestea impunându-se doar vânzărilor ulterioare intrării sale în vigoare, nu și celor încheiate anterior.

Consacrarea acestui principiu la nivel constituțional este justificată de necesitatea de a nu permite legiuitorului ca, în situații conjuncturale, să genereze insecuritate în privința drepturilor născute și a situațiilor juridice care și-au produs deja efectele sub imperiul unor reglementări în vigoare la momentul respectiv, prin adoptarea unor legi cu aplicare retroactivă care să le modifice de o manieră imposibil de a fi previzionate la data când au luat naștere.

Principiul neretroactivității legii civile este unul de ordine publică, putând fi invocat de instanța de judecată din oficiu, dacă nici una dintre părțile interesate nu o face. Nici măcar legiuitorul nu poate deroga de la acest principiu constituțional prin norme tranzitorii.

2. Conform principiului aplicării imediate a legii (normei juridice) **noi**, aceasta se aplică tuturor situațiilor juridice viitoare și efectelor acestora, precum și efectelor situațiilor juridice trecute

în măsura în care acestea nu s-au produs până la data aplicării normei noi, fiind totodată exclusă aplicarea normei vechi cât privește reglementarea situațiilor juridice viitoare și a efectelor lor [art. 6 alin. (1) teza I, alin. (5) și (6) C. civ.].

Majoritatea doctrinei și jurisprudența Curții Constituționale au rămas fidele concepției clasice cu privire la domeniul de aplicare al acestui principiu și sub imperiul noii reglementări, admitând totuși că prin art. 6 alin. (2)-(4) C. civ. a fost redus semnificativ câmpul de aplicare al acestui principiu.

Schemă:

Legea nouă înlătură de principiu aplicarea legii vechi pentru viitor

← Normă veche

Normă nouă →

→ încheiere contract/deschidere succesiune/faptă ilicită

Situării juridice viitoare ! efecte viitoare !

3. Principiul supraviețuirii legii vechi. Prin supraviețuirea legii vechi se înțelege situația în care norma veche continuă să se aplique temporar și după ce a fost abrogată, pentru a reglementa până la epuizarea efectelor unele situații juridice care s-au stabilit sau au început să se stablească sub imperiul ei. Art. 6 alin. (2)-(4) C. civ. reglementează expres situațiile în care legea veche supraviețuiește.

În doctrina noastră civilă clasică supraviețuirea legii vechi era considerată o excepție de la principiul aplicării imediate a legii noi, sub denumirea de „ultraactivitatea legii vechi”. Sub imperiul noului Cod civil, raportat la prevederile exprese ale alin. (2)-(4) ale art. 6, precum și la concepția teoretică pe care aceste dispoziții legale se fundamentează, putem discuta despre un principiu al supraviețuirii legii vechi, și nu despre o excepție.

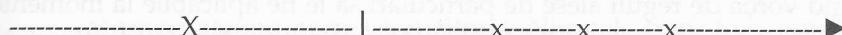
Schemă:

← Normă veche

Normă nouă →

→ încheiere contract

efecte contract

Legea veche continuă să guverneze efectele situației juridice contractuale (subiective).

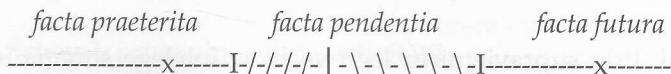
În cazul actelor și faptelor juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi, norma în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor va continua să reglementeze efectele acestora produse după intrarea în vigoare a legii noi, aplicarea sa supraviețuind abrogării exprese sau implicate. Fundamentalul supraviețuirii legii vechi se găsește în principiul securității juridice prin care se urmărește respectarea previziunilor și așteptărilor legitime ale subiectelor de drept, care, în materia drepturilor subiective, ia forma respectării drepturilor câștigate.

Aplicarea acestor principii. Din aplicarea complementară a acestor principii se pot contura, la modul general, următoarele soluții în privința timpului de aplicare a normelor juridice: situațiile juridice trecute (*facta praeterita*) rămân supuse normelor juridice în vigoare la data când ele s-au stabilit și s-au consumat (normelor vechi), deoarece normele noi nu pot retroactiva; situațiile juridice viitoare (*facta futura*) vor fi supuse numai normelor juridice noi, deoarece legea nouă este de imediată aplicare.

Mai delicată este problema în cazul situațiilor juridice pendinte (*facta pendentia*) aflate în curs de derulare în raport de intrarea în vigoare a normelor noi. Aceste situații pot fi grupate în două categorii: pe de o parte, situațiile juridice în curs de constituire, modificare sau stingere la momentul intrării în vigoare a legii noi, iar, pe de altă parte, efectele viitoare, produse în întregime după intrarea în vigoare a legii noi, ale unor situații juridice trecute.

Schemă: distincție fapt trecut/fapt în curs/fapt viitor

Situația juridică s-a consumat/se consumă/se va naște și va produce efecte.

Soluții dezbatute în doctrină și jurisprudență

Pentru majoritatea situațiilor juridice pendinte, art. 6 alin. (2)-(4), (6) oferă soluții exprese (supraviețuirea legii vechi sau aplicarea legii noi, după caz), însă regulile oferite nu acoperă toate situațiile existente în practică. Pentru aceste din urmă situații au fost propuse două soluții:

1) În opinia noastră, analizând în ansamblu art. 6 C. civ., regula incidentă este cea a aplicării legii noi, legea veche încetându-și aplicarea [art. 6 alin. (1), *legea se aplică cât timp este în vigoare*], chiar dacă regula supraviețuirii legii vechi [art. 6 alin. (2)-(4)] are un câmp de aplicare foarte larg (poate cantitativ numărul situațiilor juridice care cad sub incidența principiului supraviețuirii legii vechi peste cel al situațiilor juridice pendinte cărora le este aplicabilă regula). Alături de situațiile expres prevăzute de lege, doctrina este cvasiunanimă a aprecia că în cazul normelor suppletive legea veche supraviețuiește întotdeauna, fiind vorba de reguli alese de particulari să le fie aplicabile la momente la care legea permite acest lucru, aspect care scapă întotdeauna cîmpului de aplicare al legii noi, în măsura în care aceasta permite părților să deroge de la dispozițiile sale.

2) Conform unei alte opinii, regula o reprezintă supraviețuirea legii vechi, deoarece art. 6 al noului Cod ar conține o enumerare limitativă a situațiilor de aplicare a legii noi, pentru situațiile juridice viitoare [alin. (5)] și pentru situațiile juridice indisponibile [alin. (6)]. În ceea ce ne privește, exprimăm rezerve față de această opinie. Pe de o parte, ea se fundamentează pe o interpretarea a textului art. 6 care poate fi pusă în discuție. Se afirmă că din interpretarea *per a contrario* a alin. (5) și (6) ale art. 6 C. civ. rezultă că legiuitorul a dorit ca principiu aplicarea legii noi doar pentru situațiile viitoare, iar prin excepție în cazul situațiilor indisponibile prevăzute de alin. (6), regula astfel dedusă fiind supraviețuirea legii vechi. În opinia noastră, interpretarea face abstracție de dispozițiile alim. (1)

al art. 6, legea se aplică cât timp este în vigoare, prin care legiuitorul, tehnic cel puțin, limitează aplicarea legii dincolo de momentul ieșirii sale din vigoare în lipsa unor dispoziții exprese precum cele de la alin. (2)-(4) ale art. 6 sau a unor norme tranzitorii.

Prima opinie, reținută de cei mai mulți autori, este reținută și în considerentele deciziilor Curții Constituționale, unde se analizează limitele principiului constituțional al neretroactivității legii civile (detalii jurisprudență).

Soluțiile propuse prezintă interes practic mai ales în cazul situațiilor juridice în curs de constituire. Uneori, constituirea, modificarea sau încetarea unei situații juridice este condiționată de parcurgerea mai multor etape succesive, fiecare dintre ele având o identitate și o utilitate proprie, altfel spus, o existență autonomă. Fiecare dintre aceste etape, dacă pot fi tratate ca independente, este supusă normelor specifice ei, aflate în vigoare și aplicabile la data când se realizează respectiva etapă.

Condițiile de formă și de fond ale actelor juridice – *tempus regit actum*. Aceste condiții, reglementate prin norme imperitive, sunt cele prevăzute de legea aplicabilă (în vigoare) la data încheierii actului. Prin urmare, un act juridic încheiat cu respectarea cerințelor legale privind forma și fondul său, astfel cum acestea erau stabilite de legea în vigoare la epoca încheierii sale, va fi valabil indiferent de orice modificare ulterioară a legii, adică indiferent dacă noua reglementare impune noi cerințe.

Prin Decizia CC nr. 755/2014, pct. 19-21, analizând o excepție de neconstituționalitate privitoare la cerințele legale pentru încheierea unui contract, Curtea a statuat că îndeplinirea condițiilor legale pentru încheierea contractului de vânzare, respectiv pentru pronunțarea hotărârii judecătoarești care să țină loc de contract, nu poate fi raportată la un moment anterior, reprezentat de acela al încheierii antercontractuale de vânzare, având în vedere că acesta din urmă nu este translativ de proprietate, ci la momentul realizării transferului dreptului de proprietate, moment care este supus legii în vigoare la data pronunțării hotărârii, potrivit principiului *tempus regit actum*.

Concluzii:

- a) prioritate are norma tranzitorie. Normele tranzitorii pot fi generale sau speciale în cadrul unei legi; pentru o situație juridică dată, au prioritate cele speciale;
- b) în lipsa normelor tranzitorii se aplică regulile și principiile deduse din art. 6. Neretroactivitatea este un principiu corector constituțional, care limitează inclusiv aplicarea normelor tranzitorii;
- c) pentru situații complexe care nu se pot încadra la situațiile exprese de la punctele anterioare, se aplică regulile punctuale deduse de legiuitor, doctrină și jurisprudență din interpretarea principiilor neretroactivității/aplicării imediate a legii noi/supraviețuirii legii vechi. Pentru identificarea și corecta aplicare a acestor reguli de principiu, dar și a corectei determinări a aplicării conceptului de situație juridică la problema dată, se utilizează teoriile construite de-a lungul timpului cu privire la aplicarea legii în timp.

B. APPLICAREA ÎN SPAȚIU A LEGII CIVILE

Sediul materiei

Art. 7. Teritorialitatea legii civile. (1) Actele normative adoptate de autoritățile și instituțiile publice centrale se aplică pe întreg teritoriul țării, afară de cazul în care se prevede altfel.

(2) Actele normative adoptate, în condițiile legii, de autoritățile și instituțiile administrației publice locale se aplică numai în raza lor de competență teritorială.

Art. 8. Extraterritorialitatea legii civile. În cazul raporturilor juridice cu element de extraneitate, determinarea legii civile aplicabile se face ținându-se seama de normele de drept internațional privat cuprinse în cartea a VII-a din prezentul cod.

În doctrină se face distincție între aspectul intern (*toate elementele raportului juridic sunt legate de legea română*) și aspectul internațional (*când raportul juridic conține elemente de extraneitate*) al acțiunii (aplicării) normelor juridice în spațiu.

 Aspectul intern. Pentru reglementarea raporturilor de acest fel își pot găsi aplicare doar normele juridice din sistemul de drept național. De principiu, o normă juridică elaborată de autoritățile unui anumit stat poate să fie activă, deci aplicabilă, doar în limitele teritoriului acelui stat. Pe de altă parte, împărțirea teritoriului statului în diferite unități administrativ-teritoriale, ca și autonomia de care se bucură aceste unități determină atât îndreptățirea organelor locale ale administrației publice de a emite diferite acte normative, cât și restrângerea aplicabilității acestor acte normative în limitele unității administrative pentru care este competent organul emitent [art. 7 alin. (2) C. civ.] – *Regula*

Excepții

- anumite acte normative emise de către autoritățile centrale ale statului să-și autolimitezze aplicarea la anumite zone sau regiuni (1);
- anumite norme juridice să nu intre în vigoare în același timp pe întreg teritoriul țării [cum ar fi exemplul art. 56 alin. (1) din Legea privind punerea în aplicare a Codului civil] (2).

 Aspectul internațional. Conflictul de legi în spațiu. Aspectul internațional al acțiunii în spațiu a normelor juridice este determinat de existența unor raporturi juridice cu elemente de extraneitate, ceea ce face ca raportul juridic să aibă legătură concomitent cu norme juridice ce aparțin legislațiilor

PARTEA TEORETICĂ

Şerban Diaconescu

unor state diferite. Această stare este denumită „conflict de legi în spațiu”. Rezolvarea conflictului presupune determinarea reglementării legale aplicabile raportului juridic cu elemente de extranită sau, după caz, determinarea măsurii în care aceluia raport îl este aplicabilă una sau alta dintre reglementările aflate în conflict, care se face conform normelor de drept internațional privat.

JURISPRUDENȚĂ

- 1.** 49. În legătură cu pretinsa încălcare a principiului neretroactivității legii civile, prevăzut de Constituție, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, concretizată, de exemplu, prin Decizia nr. 330 din 27 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 28 ianuarie 2002, sau Decizia nr. 1.622 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 156 din 8 martie 2012, o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare. Rezultă că retroactivitatea legii privește modificarea unei situații pentru trecut, iar nu reglementarea diferită a unei situații juridice pentru viitor. Dispozițiile legale care prevăd dreptul instanței judecătoare să dispună înălțurarea din toate contractele încheiate de profesionist a clauzelor abuzive sunt norme de procedură care sunt de imediată aplicare, fără a încălca exigențele art. 15 alin. (2) din Constituție (Curtea Constituțională, Decizia nr. 245 din 19 aprilie 2016, publicată în M. Of. nr. 546 din 20 iulie 2016).

- 2.** 19. În privința invocării încălcării art. 15 alin. (2) din Constituție, Curtea reține că aplicarea legii civile în timp este guvernată de principiile neretroactivității legii civile, principiul aplicării imediate a legii noi și principiul supraviețuirii legii vechi. Principiul neretroactivității legii civile este de rang constituțional și are o valoare absolută, în sensul că legiuitorul nu poate institui nicio derogare, și semnifică faptul că legea civilă se aplică tuturor situațiilor juridice născute după intrarea ei în vigoare, iar nu situațiilor juridice trecute, consumate (*facta praeterita*). În mod corelativ, potrivit principiului aplicării imediate a legii noi, de la data intrării în vigoare acesteia, ea se aplică tuturor actelor, faptelor și situațiilor juridice viitoare (*facta futura*), actelor, faptelor și situațiilor juridice în curs de constituire, modificare sau stingere începând cu această dată, precum și efectelor viitoare ale unor situații juridice anterior născute, dar neconsumate la data intrării în vigoare a legii noi (*facta pendentia*). Cu alte cuvinte, aplicarea imediată a legii noi semnifică faptul că o situație juridică produce acele efecte juridice care sunt prevăzute de legea în vigoare la data constituirii ei (*tempus regit factum*) (Curtea Constituțională, Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 101 din 9 februarie 2015).

PARTEA PRACTICĂ

3. Decizia Curții Constituționale nr. 623 din 25 octombrie 2016, publicată în M. Of. nr. 53 din 18 ianuarie 2017, prin care a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Legea dării în plată.

4. Se impune a sublinia jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care, în cauza C 89/14, A2A, din data de 3 septembrie 2015, a statuat că deși principiul securității juridice se opune aplicării retroactive a unui regulament, același principiu impune ca legea nouă să poată fi aplicată, în lipsa unei derogări, și efectelor viitoare ale unor situații apărute sub imperiul legii vechi. De asemenea, cu privire la această problemă a fost sesizată Curtea de Justiție a Uniunii Europene, care, făcând referire la jurisprudența sa anterioară, s-a pronunțat prin Hotărârea din 26 mai 2016 în cauzele conexe C-260/14 și C-261/14 în sensul că: „Principiile securității juridice și protecției încrederii legitime trebuie interpretate în sensul că nu se opun aplicării de către un stat membru a unor corecții financiare reglementate printr-un act normativ intern intrat în vigoare după ce a avut loc o pretinsă încălcare a unor dispoziții în materia atribuirii unor contracte de achiziții publice, cu condiția să fie vorba despre aplicarea unei reglementări noi la efectele viitoare ale unor situații apărute sub imperiul reglementării anterioare, aspect a căruia verificare este de competența instanței de trimis, care trebuie să țină seama de ansamblul împrejurărilor relevante din litigiile principale” (Înalta Curte de Casație și Justiție, decizia nr. 2168 din 7 iulie 2016).

SPEȚE

1. În noiembrie 2012, X împrumută lui Y o sumă de 60.000 lei, cu o dobândă la limita maximă admisă de lege și termen de restituire noiembrie 2013. Conform normelor în vigoare, părțile sunt libere să stabilească quantumul dobânzii, în limitele dobânzii maxime admise stabilite în funcție de un indice al BNR (O.G. nr. 13/2011). Ulterior, în iulie 2013, se modifică quantumul maxim al dobânzii civile. În noiembrie 2013, Y oferă spre restituire suma scadentă cu dobânda la nivelul maxim prevăzut de legea nouă. X se opune, solicitând dobânda conform contractului. Analizați susținerile părților.

2. Conform formei actuale a legii avocaturii, un avocat are dreptul de a pune concluzii la ICCJ la 5 ani de la dobândirea, prin concurs, a calității de avocat definitiv. Printr-o modificare a legii din ianuarie 2018, poate pune concluzii la ICCJ avocatul care are 5 ani de la dobândirea, prin concurs, a calității de avocat definitiv și a promovat, după această perioadă, un examen de abilitare pentru a putea pune concluzii în fața ICCJ.

PARTEA PRACTICĂ